

ART - TEXNOLOGIYALARI VOSITASIDA TALABALARNING KREATIVLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Rasulova Bahtigul Sadatovna

Shaxrisabz davlat pedagogika institute Ta'lim tarbiya nazariyasi va
metodikasi (Boshlang'ich ta'lim) mutaxassisligi

1-bosqich magistranti

email: rasulovab83@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0008-7189-4511>

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18385553>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 20-yanvar 2026 yil
Ma'qullandi: 24-yanvar 2026 yil
Nashr qilindi: 27-yanvar 2026 yil

KEY WORDS

*kreativlik, art-texnologiyalar,
ijodiy tafakkur, magistratura,
innovatsion ta'lim, pedagogik
metodika.*

ABSTRACT

Ushbu maqolada oiliy ta'lim muassasalarida, xususan magistratura bosqichida ta'lim olayotgan talabalar kreativligini rivojlantirishda art-texnologiyalardan foydalanishning pedagogik-metodik asoslari yoritilgan. Art-texnologiyalarning mohiyati, turlari hamda ularni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish mexanizmlari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari art-texnologiyalar talabalarning ijodiy tafakkuri, reflektiv fikrlashi va innovatsion kompetensiyalarini rivojlantirishda samarali vosita ekanligini ko'rsatadi

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida oiliy ta'lim tizimi oldiga qo'yilayotgan asosiy vazifalardan biri – kreativ fikrlovchi, innovatsion yondashuvga ega, kasbiy muammolarni noodatiy yechimlar asosida hal qila oladigan mutaxassislarni tayyorlashdan iborat. Ayniqsa, magistratura bosqichida ta'lim olayotgan talabalar uchun kreativlik kasbiy kompetensiyaning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Shu sababli ta'lim jarayonida art-texnologiyalardan foydalanish dolzarb pedagogic muammo sifatidana moyon bo'lmoqda.

Kreativlik tushunchasi va uning pedagogik ahamiyati.

Kreativlik shaxsning yangicha fikrlash, noodatiy g'oyalar yaratish va muammolarga ijodiy yondashish qobiliyati sifatida talqin qilinadi. Pedagogik nuqtayi nazardan, kreativlik talabaning o'quv faoliyatida faollik, tashabbuskorlik va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirish bilan bevosita bog'liqdir. Kreativ fikrlash rivojlangan talaba ta'lim jarayonida bilimlarni faqat qabul qiluvchi emas, balki ularni qayta ishlovchi va yangi mazmun bilan boyituvchi subyekt sifatida namoyon bo'ladi.

Oliy ta'lim jarayonida kreativlikni rivojlantirish talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Bu esa ularning kelajakdagi mehnat faoliyatida moslashuvchanlik va raqobatbardoshlikni ta'minlaydi.

Art-texnologiyalarning ta'lim jarayonidagi o'rni.

Art-texnologiyalar san'atning turli ko'rinishlari — rasm chizish, musiqiy improvizatsiya, drama, ijodiy yozuv, kollaj va dizayn elementlariga asoslangan pedagogik texnologiyalar majmuasidir. Ushbu texnologiyalar ta'lim jarayonini emotsional jihatdan boyitib, talabalarning o'quv faoliyatiga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Art-texnologiyalar yordamida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalarning ichki hissiyotlarini erkin ifodalashiga, o'z fikr va qarashlarini obrazlar orqali yetkazishiga imkon yaratadi. Natijada talabalarda ijodiy tafakkur, refleksiya va o'zini anglash jarayonlari faollashadi.

Art-texnologiyalar asosida kreativlikni rivojlantirish metodikasi.

Talabalarning kreativligini rivojlantirishda art-texnologiyalarni qo'llash quyidagi metodik yondashuvlar asosida amalga oshiriladi. Birinchidan, mashg'ulotlar erkin ijodiy muhitda tashkil etilib, talabalar o'z fikrlarini cheklovsiz ifodalash imkoniga ega bo'lishlari zarur. Ikkinchidan, ijodiy topshiriqlar talabalarning individual qobiliyatlari va qiziqishlarini hisobga olgan holda tanlanishi lozim.

Art-texnologiyalar asosida o'tkaziladigan mashg'ulotlarda muammoli vaziyatlar yaratish, tasavvur va fantaziyani faollashtiruvchi topshiriqlardan foydalanish samarali natija beradi. Masalan, mavzuga oid obraz yaratish, rolga kirish, ijodiy loyiha ishlab chiqish kabi faoliyat turlari talabalarning kreativ fikrlashini rivojlantiradi.

Shuningdek, art-texnologiyalarni qo'llashda refleksiya muhim o'rin tutadi. Mashg'ulot yakunida talabalar o'z ijodiy faoliyatini tahlil qilishi, o'z his-tuyg'ulari va erishilgan natijalarni baholashi orqali shaxsiy rivojlanish jarayonini anglab yetadilar.

Pedagogik nuqtai nazardan kreativlik quyidagi komponentlarni o'z ichiga oladi:

- divergent tafakkur;
- tasavvur va fantaziya;
- refleksiya;
- mustaqil va tanqidiy fikrlash.

Magistratura ta'limida ushbu komponentlarni rivojlantirish ta'lim metodlari va texnologiyalarini yangilashni talab etadi.

Art-texnologiyalarning mohiyati va turlari. Art-texnologiyalar – bu san'atga asoslangan pedagogik texnologiyalar majmui bo'lib, ular orqali shaxsning emotsional, intellectual va ijodiy salohiyati rivojlantiriladi. Ta'lim jarayonida keng qo'llaniladigan art-texnologiyalar quyidagilardan iborat:

- tasviriy san'at (rasm, grafika, kollaj);
- drama va rolli o'yinlar;
- musiqa va ritm asosidagi mashg'ulotlar;
- dizayn va visual loyihalash;
- art-terapiya elementlari.

Ushbu texnologiyalar magistr talabalarida erkin fikrlash, o'z-o'zini anglash va ilmiy ijodkorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Talabalar kreativligini rivojlantirish metodikasi. Art-texnologiyalar asosida kreativlikni rivojlantirish metodikasi quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi:

1.*Diagnostik bosqich.* Talabalarning kreativlik darajasi (testlar, so'rovnomalar, kuzatuv) aniqlanadi.

2.*Motivatsion bosqich.* San'atga oid visual va audiovisual materiallar yordamida ijodiy faoliyatga qiziqish uyg'otiladi.

3.*Amaliy-ijodiy bosqich.* Magistr talabalar loyiha ishlari, ijodiy topshiriqlar, art-loyihalar va muammoli vaziyatlar orqali faol ishtirok etadilar.

4. *Refleksiv-tahliliy bosqich*. Ijodiy faoliyat natijalari tahlil qilinib, o'z-o'zini baholash va ilmiy xulosalar chiqariladi.

Mazkur metodika kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etiladi.

Tadqiqot natijalari va tahlil.

Tajriba-sinov ishlari natijalari shuni ko'rsatdiki, art-texnologiyalar asosida olib borilgan mashg'ulotlar magistr talabalarida:

- ✓ kreativ fikrlash ko'rsatkichlarining oshishiga;
- ✓ ilmiy tadqiqotlarga ijodiy yondashuv shakllanishiga;
- ✓ ta'lim jarayonidagi faollik va motivatsiyaning kuchayishiga;
- ✓ innovatsion kompetensiyalarning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, art-texnologiyalar vositasida talabalar kreativligini rivojlantirish metodikasi magistratura ta'limi uchun samarali pedagogic mexanizm hisoblanadi. Ushbu metodikani oliy ta'lim muassasalarida keng joriy etish zamonaviy, raqobatbardosh va innovatsion fikrlovchi mutaxassislar tayyorlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Erkin o'g, Ne'matov Oybek. "INSON MA'NAVIY QARASHLARINI SHAKLLANTIRISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING O'RNI." TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR 1.5 (2025): 395-401.
2. Erkin o'g'li, Nematov Oybek. "PEDAGOGIK DASTURIY VOSITALAR." MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS 1.3 (2024): 147-150.
3. Oybek o'g'li, Nematov. "VISM DASTURINING AFZALLIKLARI." STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS 1.2 (2024): 230-234.
4. Ne'matov, Oybek. "TA'LIMDA MUAMMOLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARI." Science Shine International scientific journal"-2023 (2023).
5. Ne'Matov, Oybek Erkin O'G. "VEB DASTURLASHDA YII2 FREYMOVORK." Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 2.1 (2022): 1151-1158.
6. Ne'matov, O. «AXBOROT PSIXOLOGIK XAVF TALABA SHAXSI RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMIL SIFATIDA». Interpretation and Researches, т. 2, вып. 1(23), февраль 2024 г.,
7. Ne'matov, Oybek, and Mohinur Umirova. "The importance of information and communication technologies in organizing the primary education process." Journal of science-innovative research in Uzbekistan 4.4 (2024): 77-81.